Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

19 март 2026 година*

„Преюдициално запитване — Сближаване на законодателствата — Директива 2001/29/ЕО — Хармонизиране на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество — Право на възпроизвеждане — Член 2, буква а) — Понятие „произведение“ — Закрила на произведенията с авторско право — Условия — Директива 2006/116/ЕО — Член 5 — Бернска конвенция за закрилата на литературни и художествени произведения — Член 2 — Критическо издание на вече съществуващо произведение с цел възстановяване на ръкопис на латински език — Интелектуално творение, което отразява личността на своя автор и е проява на неговия свободен творчески избор — Обект, който може да бъде идентифициран достатъчно точно и обективно“

По дело C-649/23

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния) с акт от 6 декември 2022 г., постъпил в Съда на 31 октомври 2023 г., в рамките на производство по дело

Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“,

Fundația Națională pentru Știință și Artă

срещу

HK, в качеството му на наследник на TB,

VP,

GR,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: F. Biltgen, председател на състава, T. von Danwitz, заместник-председател на Съда, изпълняващ функцията на съдия от първи състав, I. Ziemele (докладчик), A. Kumin и S. Gervasoni, съдии,

генерален адвокат: D. Spielmann,

секретар: R. Șereș, администратор,

* Език на производството: румънски.

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 19 март 2025 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за Institutul de Istorie şi Teorie Literară „G. Călinescu“, от P. Buta, адвокат,

– за румънското правителство, от E. Gane, L. Ghiță и A. Rotăreanu, в качеството на представители,

– за френското правителство, от T. Lechevallier и B. Travard, в качеството на представители,

– за италианското правителство, от S. Fiorentino и G. Palmieri, в качеството на представители, подпомагани от D. G. Pintus, avvocato dello Stato,

– за Европейската комисия, от A. Biolan и J. Samnadda, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 26 юни 2025 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2, буква а) от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“ (Институт за история и теория на литературата „Дж. Калинеску“, наричан по-нататък „Институт „Калинеску“) и Fundația Națională pentru Știință și Artă (Национална фондация за наука и изкуство, наричана по-нататък „FNSA“), от една страна, и HK, в качеството му на наследник на TB, VP и GR, от друга страна, относно качеството на защитено с авторско право произведение на критическо издание на произведение, което е станало обществено достояние.

Правна уредба

Международното право

Бернската конвенция

3 Член 1 от Бернската конвенция за закрила на литературните и художествените произведения, подписана в Берн на 9 септември 1886 г. (Парижки акт от 24 юли 1971 г.), в редакцията след изменението от 28 септември 1979 г. (наричана по-нататък „Бернската конвенция“), гласи:

„Страните, в които се прилага тази Конвенция, образуват Съюз за закрила на правата на авторите върху техните литературни и художествени произведения“.

4 Член 2 от тази конвенция предвижда:

„1) Понятието „литературни и художествени произведения“ включва всеки продукт от литературната, научната и художествената област, независимо от начина и формата на изразяването му, като книги, брошури и други писмени произведения; лекции, обръщения, проповеди и други произведения от същия характер; драматични или драматично-музикални произведения; хореографски произведения и пантомими; музикални композиции с текст или без текст; кинематографични произведения, към които се приравняват произведенията, създадени по способ, аналогичен на кинематографичния; рисунки, произведения на живописта, архитектурата, скулптурата, графиката и литографията; фотографски произведения, към които се приравняват произведения, създадени по способ, аналогичен на фотографския; произведения на приложното изкуство; илюстрации, карти, планове, чертежи и пластични произведения, свързани с географията, топографията, архитектурата или науката.

2) Страните от Съюза си запазват правото да предвидят в своето законодателство, че произведенията или определени видове от тях, които не са фиксирани в материална форма, не се ползват от закрила.

3) Преводите, преработките, музикалните аранжименти и други изменения на литературно или художествено произведение се закрилят като оригинални произведения без да се накърнява авторското право върху оригиналното произведение“.

5 Член 9, параграф 1 от посочената конвенция гласи следното:

„Авторите на литературни и художествени произведения, закриляни от тази Конвенция, имат изключителното право да разрешават възпроизвеждането на тези произведения по какъвто и да е начин и в каквато и да е форма“.

6 Член 12 от същата конвенция гласи:

„Авторите на литературни и художествени произведения имат изключителното право да разрешават извършването на преработки, аранжименти и други изменения на техните произведения“.

Договорът на СОИС за авторското право

7 Договорът на Световната организация за интелектуална собственост (СОИС) за авторското право, подписан в Женева на 20 декември 1996 г., е одобрен от името на Европейската общност с Решение 2000/278/ЕО на Съвета от 16 март 2000 г. (ОВ L 89, 2000 г., стр. 6; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 20, стр. 212).

8 Член 1 от Договора на СОИС за авторското право, озаглавен „Връзка с Бернската конвенция“, предвижда в параграф 4:

„Договарящите се страни се придържат към членове 1 до 21 и приложението към Бернската конвенция“.

Споразумението ТРИПС

9 Споразумението за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост (ТРИПС) от 15 април 1994 г. (ОВ L 336, 1994 г., стр. 214; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 10, стр. 228, наричано по-нататък „Споразумението ТРИПС“) съставлява приложение 1В към Споразумението за създаване на Световната търговска организация (СТО), подписано в Маракеш на 15 април 1994 г. и одобрено с Решение 94/800/ЕО на Съвета от 22 декември 1994 година относно сключването от името на Европейската общност, що се отнася до въпроси от нейната компетентност, на споразуменията, постигнати на Уругвайския кръг на многостранните преговори (1986—1994 г.) (ОВ L 336, 1994 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 10, стр. 3). Страни по Споразумението ТРИПС са членовете на СТО, сред които са всички държави — членки на Съюза, както и самият Съюз.

10 Член 9 от Споразумението ТРИПС гласи:

„1) „Страните членки следва да спазват разпоредбите на членове от 1 до 21 от Бернската конвенция […] и приложението към нея. […]

2) Закрилата на авторското право обхваща изразени резултати на творческа дейност, а не идеи, процедури, методи на действие или математически концепции сами по себе си“.

Правото на Съюза

Директива 93/98/ЕИО

11 Член 1, параграф 1 от Директива 93/98/ЕИО на Съвета от 29 октомври 1993 година за хармонизиране на срока за закрила на авторското право и някои сродни права (ОВ L 290, 1993 г., стр. 9; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 141) предвижда, че правата на автор на литературно или художествено произведение по смисъла на член 2 от Бернската конвенция текат приживе и 70 години след смъртта му.

12 Член 5 от тази директива, озаглавен „Критични и научни публикации“, гласи:

„Държавите членки могат да закрилят критическите и научните публикации на произведения, които са станали обществено достояние. Максималният срок на закрила е 30 години от датата, когато публикацията е била законно публикувана за първи път“.

13 Директива 93/98 е отменена с Директива 2006/116/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 12 декември 2006 година за срока за закрила на авторското право и някои сродни права (ОВ L 372, 2006 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 3, стр. 7), която кодифицира Директива 93/98 и по същество съдържа същите разпоредби като последната. Директива 2006/116 влиза в сила на 16 януари 2007 г.

Директива 2001/29/ЕО

14 Член 2 от Директива 2001/29, озаглавен „Право на възпроизвеждане“, гласи:

„Държавите членки предвиждат изключителното право да разрешават или забраняват пряко или непряко, временно или постоянно възпроизвеждане по какъвто и да е начин и под каквато и да е форма, изцяло или частично:

а) за авторите — на техните произведения;

[…]“.

Директива 2006/116/ЕО

15 Съображение 19 от Директива 2006/116 гласи:

„Държавите членки би следвало да бъдат свободни да поддържат или въвеждат други сродни права, и по-специално във връзка със закрилата на критическите и научните публикации. С оглед да се осигури прозрачност на общностно равнище, е необходимо държавите членки, които въвеждат нови сродни права, да нотифицират за това [Европейската комисия]“.

16 Член 5 от тази директива, озаглавен „Критични и научни публикации“, гласи:

„Държавите членки могат да закрилят критическите и научните публикации на произведения, които са станали обществено достояние. Максималният срок на закрила е 30 години от датата, на която публикацията е била законно публикувана за първи път“.

Румънското право

17 Член 16 от Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (Закон № 8/1996 за авторското право и сродните му права) от 14 март 1996 г. (Monitorul Oficial al României, част I, бр. 60 от 26 март 1996 г.), в редакцията, която е в сила през 2001 г., предвижда:

„Авторът на произведение има изключителното имуществено право да разрешава превода, публикуването в сборници, преработката, както и всяко друго преобразуване на неговото произведение, чрез което се получава производно произведение“.

18 Член 8 от Закон № 8/1996 за авторското право и сродните му права, в редакцията, която е в сила през 2015 г., и в редакцията му, която е в сила понастоящем (Monitorul Oficial al României, част I, бр. 489 от 14 юни 2018 г.), предвижда:

„Без да се накърняват авторските права върху оригиналното произведение, предмет на авторското право са и производните произведения, които са създадени въз основа на едно или повече вече съществуващи произведения, а именно:

a) преводите, преработките, анотациите, документалните изследвания, музикалните аранжименти и всяко друго преобразуване на литературно, художествено или научно произведение, което представлява интелектуално творческо произведение;

b) компилации на литературни, художествени или научни произведения, като енциклопедии и антологии, колекции или компилации на материали или данни, защитени или не, включително базите данни, които поради подбора или подредбата на съдържанието си представляват интелектуални творения“.

19 Съгласно член 23 от Закон № 8/1996 за авторското право и сродните му права, в редакцията, която е в сила през 2015 г., и в редакцията, която е в сила понастоящем:

„Създаване на производно произведение“ по смисъла на настоящия закон означава превод, публикуване в сборници, преработка, както и всяко друго преобразуване на вече съществуващо произведение, ако това представлява интелектуално творение“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

20 Професор Dan Sluşanschi е автор на критическа публикация на произведение, написано на латински език от княз Dimitrie Cantemir в началото на XVIII век, озаглавено „Incrementorum et decrementorum Aulae Othman[n]icae siue Aliothma[n]icae historiae a prima gentis origine ad nostra usque tempora deductae libri tres“ (История на възхода и падението на Османската империя от създаването ѝ до наши дни, в три тома), което произведение понастоящем е обществено достояние (наричана по-нататък „критическата публикация на Sluşanschi“). Тази критическа публикация е публикувана за пръв път през 2001 г. от издателство „Amarcord“, установено в Тимишоара (Румъния). Втора критическа публикация, преработена и коригирана от професор Sluşanschi, е публикувана през 2008 г. от издателство „Paideia“, установено в Букурещ (Румъния), преиздадена през 2010 г. и 2012 г.

21 Критическата публикация на Sluşanschi е реализирана въз основа на ръкопис на Dimitrie Cantemir на латинския текст, открит през 1984 г. в Харвардския университет (Съединени щати), собственик на ръкописа, считано от 1901 г.

22 По-конкретно, професор Sluşanschi е използвал за първото издание на критическата публикация на Sluşanschi факсимиле на този ръкопис, публикувано в Румъния през 1999 г., а за второто ѝ издание — фотографски копия на посочения ръкопис, предоставени от собственика на произведението на Dimitrie Cantemir.

23 През 2013 г. след смъртта на професор Sluşanschi TB и VP, в качеството на негови наследници, сключват споразумение с Институт „Калинеску“, с което предоставят на последния правото да използва записките и преводите на професор Sluşanschi, които се

отнасят до няколко текста от творчеството на Dimitrie Cantemir, сред които е и критическата публикация на Slușanschi, с оглед на цялостно издаване на посоченото творчество. Институт „Калинеску“ предоставя на FNSA творбите на професор Slușanschi.

24 През 2015 г. FNSA издава двуезично латино-румънско издание в два тома на произведението със заглавие *„Dimitrie Cantemir — Istoria măririi și decăderii Curții othomane* (Dimitrie Cantemir — История на възхода и падението на Османската империя), което възпроизвежда латинския му текст, придружен от критически бележки, изготвени от автори от FNSA (наричано по-нататък „Изданието на FNSA“). Този труд съдържа текста на критическата публикация на Slușanschi, така както е публикувана през 2001 г.

25 На 8 декември 2015 г. TB и VP предявяват пред Tribunalul București (Окръжен съд Букурещ, Румъния) иск за нарушение на авторското право, що се отнася до критическата публикация на Slușanschi.

26 С решение от 21 декември 2017 г. Tribunalul București (Окръжен съд Букурещ) установява, че критическата публикация на Slușanschi е била възпроизведена изцяло в изданието на FNSA, и че последното е използвало и непубликуваните по онова време допълнения или корекции, които професор Slușanschi е направил към своята публикация и които е възнамерявал да използва в бъдеще. Въпреки това, професор Slușanschi е бил споменат само в бележките под линия в изданието на FNSA. При тези обстоятелства посочената юрисдикция установява нарушение от страна на Институт „Калинеску“ и FNSSA на нематериалното право на професор Slușanschi да бъде признат за автор на критическата публикация на Slușanschi, както и на имуществените авторски права, принадлежащи на неговите наследници, TB и VP, и осъжда ответниците да заплатят обезщетение за тези неимуществени и имуществени вреди.

27 Институт „Калинеску“ и FNSA обжалват това решение пред Curtea de Apel București (Апелативен съд Букурещ, Румъния).

28 С решение от 7 април 2021 г. Curtea de Apel București (Апелативен съд Букурещ) приема по-специално, че критическата публикация на Slușanschi представлява производно произведение по смисъла на Закон № 8/1996, тъй като то е изисквало творчески усилия и е плод на интелектуалната дейност на неговия автор. Така въззивният съд потвърждава установеното от първоинстанционния съд нарушение на авторското право, като същевременно намалява размера на обезщетението за неимуществени вреди, дължимо солидарно от Институт „Калинеску“ и FNSA.

29 Институт „Калинеску“ и FNSA обжалват това решение пред Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния), който е запитващата юрисдикция.

30 Те оспорват по същество констатацията на Curtea de Apel București (Апелативен съд Букурещ) относно качеството на произведение на критическа публикация, каквато е критическата публикация на Slușanschi, като упрекват тази юрисдикция, че не е приложила критериите, произтичащи от практиката на Съда, за да прецени авторскоправната закрила на такава критическа публикация.

31 Според Институт „Калинеску“ и FNSA степента на свобода на автора на критическа публикация е изключително ограничена, дори несъществуваща, в случай на произведение с научен характер, написано на древен език с точни правила за синтаксис и за изграждане на изреченията, какъвто е латинският език.

32 В това отношение те считат, че в случая с критическата публикация свободният творчески избор на автора е изключен, тъй като единствената му цел е да използва професионалната си компетентност, за да идентифицира текстовите варианти, които са най-близки до замисъла на първоначалния автор, когато същият не личи ясно от използваните ръкописи, но никога да го замества с този на автора на критическата публикация.

33 Възможността за избор измежду различни преводи по отношение на използваните думи или изрази не означава, че е налице оригинален творчески принос на автора на критическата публикация, така че в случая не може да се твърди, че критическата публикация на Sluşanschi отразява личността на своя автор.

34 В този контекст запитващата юрисдикция поставя въпроса дали критическа публикация на произведение може да се квалифицира като „произведение“, защитено с авторско право на основание член 2, буква а) от Директива 2001/29.

35 Тя припомня, че съгласно практиката на Съда понятието „произведение“ предполага наличието на два кумулативни критерия, а именно, от една страна, наличието на оригинален обект, в смисъл че е необходимо и достатъчно този обект да отразява личността на автора, представлявайки проява на неговия свободен и творчески избор, и от друга страна, наличието на обект, който може да бъде идентифициран достатъчно точно и обективно.

36 По отношение на първия критерий запитващата юрисдикция иска да се установи дали действително е налице свободен и творчески избор от страна на автора на критическа публикация, който пресъздава съдържанието на вече съществуващ текст в разбираема и възможно най-близка до замисъла на първоначалния автор форма, при зачитане на неговия стил и езиков израз, като текстът е придружен от критически бележки, коментари и обяснения за евентуални корекции, замяна на думи или допълнения, необходими за разбираемостта на текста на ръкописа.

37 Що се отнася до втория критерий, запитващата юрисдикция иска да се установи дали той е изпълнен, тъй като остава открит въпросът дали критическата публикация трябва да се счита за произведение, различно от оригиналното произведение, или напротив, тя е идентична на него, като се има предвид, че целта ѝ е именно да се установи текстът на вече съществуващото произведение.

38 Тази юрисдикция изтъква, че в случай на критическа публикация преследваната от нейния автор цел действително е да пресъздаде оригиналното произведение във форма, възможно най-близка до създадената от автора на това оригинално произведение. Авторът на критическа публикация прави справки с ръкописа и при необходимост му прави корекции или допълнения, за да гарантира запазването на смисъла, като добавя към него коментари и разяснения, за да обоснове избора на подходящи термини. Освен това, приложеният критически инструментариум предполага интелектуално усилие, което често отразява изключително трудна и продължителна изследователска дейност.

39 Така от тази гледна точка творбата на автора на критическа публикация не може да се приравни на възпроизвеждането или на транскрипцията като факсимиле на ръкописа на съответното оригинално произведение. Най-малкото само критичните бележки, коментарите и обясненията, приложени към текста, биха могли да представляват обект, който може да бъде точно и обективно идентифициран, така че в този случай качеството на произведение, което може да бъде защитено от авторското право, може да се приеме само по отношение на тези части от критическата публикация, чийто обект може да бъде идентифициран.

40 Освен това запитващата юрисдикция припомня, че съгласно член 2, параграф 3 от Бернската конвенция „[п]реводите, преработките, музикалните аранжименти и други изменения на литературно или художествено произведение се закрилят като оригинални произведения без да се накърнява авторското право върху оригиналното произведение“.

41 В това отношение тази юрисдикция отбелязва, че в главното производство оригиналното произведение на латински език безспорно е „литературно произведение“ по смисъла на Бернската конвенция, тъй като тази конвенция включва в примерите за „литературни и художествени произведения“, които дава в член 2, параграф 1 от нея, продуктите от научната област.

42 За сметка на това, за да може критическа публикация като критическата публикация на Slușanschi да бъде защитена като оригинално произведение, тя трябва да представлява „преработка“ на литературно произведение по смисъла на член 2, параграф 3 от тази конвенция.

43 Според запитващата юрисдикция, макар Съюзът да не е договаряща страна по Бернската конвенция, на основание на член 1, параграф 4 от Договора на СОИС за авторското право, по който той е страна и който Директива 2001/29 има за цел да приложи, Съюзът все пак е длъжен да се съобразява с членове 1—21 от Бернската конвенция.

44 Накрая, запитващата юрисдикция отбелязва, че Съдът все още не се е произнесъл по въпроса дали и при какви условия самата критическа публикация на оригинално произведение може да се квалифицира като „произведение“ по смисъла на член 2, буква а) от Директива 2001/29 или евентуално съгласно друга разпоредба от акт на правото на Съюза, което обосновавало отправянето на преюдициално запитване на основание член 267 ДФЕС.

45 При тези обстоятелства Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли разпоредбите на член 2, буква а) от Директива [2001/29] да се тълкуват в смисъл, че критическа публикация на произведение, чиято цел е да се пресъздаде текстът на оригинално произведение чрез справки с ръкопис, придружени от коментари и от необходимия критически инструментариум, може да се счита за произведение, което се ползва с авторскоправна закрила“?

По преюдициалния въпрос

46 С единствения си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 2, буква а) от Директива 2001/29 трябва да се тълкува в смисъл, че критическата публикация на произведение, станало обществено достояние, чиято цел е да възпроизведе текста на това произведение, придружен от коментари и необходимия критически инструментариум, може да се счита за защитена от авторското право произведение по смисъла на тази разпоредба.

47 Следва да се припомни, че Директива 2001/29 предвижда в членове 2—4, че държавите членки предвиждат набор от изключителни права на авторите върху техните „произведения“, а в член 5 от тази директива са предвидени редица изключения и ограничения за тези права. Що се отнася до определянето на смисъла и обхвата на понятието „произведение“, посочената директива не съдържа изрично препращане към правото на държавите членки. Следователно с оглед както на изискванията за еднообразно прилагане на правото на Съюза, така и на принципа за равенство това понятие следва обикновено да се тълкува автономно и еднообразно в целия Съюз (решение от 13 ноември 2018 г., Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, т. 33 и цитираната съдебна практика).

48 От това следва, че критическата публикация на вече съществуващо произведение, каквато е критическата публикация на Slușanschi, може да бъде защитена от авторското право на основание на Директива 2001/29 само ако такава публикация може да се квалифицира като „произведение“ по смисъла на тази директива.

49 В това отношение е важно да се припомни, че понятието „произведение“ предполага наличието на два кумулативни елемента. От една страна, то означава, че съществува оригинален обект, в смисъл че той е собствено интелектуално творение на неговия автор. От друга страна, квалификацията като „произведение“ е запазена за елементите, които изразяват такова творение (решение от 12 септември 2019 г., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, т. 29 и цитираната съдебна практика).

50 Що се отнася, на първо място, до критерия за оригиналност, от практиката на Съда следва, че за да може даден обект да се разглежда като оригинален, е необходимо и достатъчно той да отразява личността на автора, представлявайки проява на неговия свободен и творчески избор. Когато реализирането на даден обект обаче е било обусловено от технически съображения, правила или от други изисквания, които не са оставили място за упражняването на творческа свобода, този обект не може да се разглежда като притежаващ необходимата оригиналност, за да бъде произведение (решение от 12 септември 2019 г., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, т. 30 и 31 и цитираната съдебна практика).

51 Така фактът, че въпросният обект отразява личността на своя автор чрез проявата на неговия свободен и творчески избор, представлява определящо условие за понятието „оригиналност“ и следователно за авторскоправната закрила на този обект в правото на Съюза.

52 В това отношение Съдът вече е приел, че статии в пресата могат да представляват защитени с авторско право „произведения“, при които собственото интелектуално творение на автора им произтича от начина на представяне на темата и от езиковия изказ на този автор. (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2009 г., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, т. 44).

53 За сметка на това Съдът е постановил, че не могат да представляват „произведения“ нито думите сами по себе си (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2009 г., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, т. 46), нито военни анализи, чието съдържание основно се определя от съдържащата се в тях информация, поради което тази информация и нейното изражение в тези анализи съвпадат, а анализите се характеризират единствено с техническата си функция, изключвайки всякаква оригиналност (вж. в този смисъл решение от 29 юли 2019 г., Funke Medien NRW, C-469/17, EU:C:2019:623, т. 24 и цитираната съдебна практика).

54 За да се определи дали литературен обект като критическата публикация на Sluşanschi има оригинален характер, следва да се провери, както отбелязва генералният адвокат в точка 56 от заключението си, дали при изготвянето му неговият автор е могъл да направи свободен и творчески избор от естество да придаде на неговото творение оригиналност, като тази оригиналност произтича не от самите думи, взети поотделно, а от избора им, подредбата им и комбинацията от тези думи, с които авторът изразява своя творчески дух по оригинален начин и достига до резултат, представляващ интелектуално творение, като в това отношение са без значение уменията, вложени за създаването на това творение. (вж. в този смисъл решения от 16 юли 2009 г., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, т. 45 и 46, и от 29 юли 2019 г., Funke Medien NRW, C-469/17, EU:C:2019:623, т. 23).

55 В този контекст, както отбелязва генералният адвокат в точка 63 от заключението си, граматическият, лексикалният, литературният и стилистичният избор, които авторът на критическата публикация прави, вероятно могат да бъдат продиктувани или най-малкото повлияни от дългогодишния му опит, филологичните му познания, неговите познания и разбиране за епохата, през която е написано съответното оригинално произведение, и за историческия период, обхванат от това оригинално произведение, от познанията му за автора на оригиналното произведение, неговия стил и езиков изказ, както и от интерпретацията на това, което той възприема като замисъла на този автор.

56 Накрая, както също така отбелязва генералният адвокат в точка 65 от заключението си, условието за оригиналност може да се преценява и с оглед на начина на съставяне на въпросната критическа публикация, на структурата на съответния труд, на неговото оформление, както и на разположението на оригиналния текст спрямо коментарите и критичния инструментариум.

57 В случая от акта за преюдициално запитване е видно, че критическата публикация на Sluşanschi не представлява само транскрипция на ръкописа на латински език на произведението на Dimitrie Cantemir, нито на факсимилето на този ръкопис. Всъщност целта на критическата публикация на Sluşanschi е да възстанови, чрез корекции и допълнения, текста на оригиналното произведение в пълна и разбираема форма, възможно най-близка до замисъла на неговия автор, Dimitrie Cantemir.

58 Освен това от акта за преюдициално запитване е видно, че коментарите и критичният инструментариум, съдържащи се в критическата публикация на Sluşanschi, отнасящи се до корекциите, замяната на думи и допълненията, евентуално необходими за разбирането на ръкописа на произведението на Dimitrie Cantemir, както и до различните езикови версии или варианти на думи или изрази, които са били пропуснати, също са резултат от интелектуално творчество на професор Sluşanschi.

59 Следователно, освен ако изготвянето на критическата публикация на Sluşanschi е продиктувано от чисто технически съображения, правила или ограничения, при липса на всякаква творческа свобода, изглежда, че тази критическа публикация отговаря на критерия за оригиналност, което обаче запитващата юрисдикция следва да прецени.

60 Що се отнася, на второ място, до критерия, свързан с изискването съответният обект да може да бъде идентифициран, Съдът уточнява, че понятието „произведение“ задължително предполага наличието на обект, който може да бъде идентифициран достатъчно точно и обективно. Всъщност, от една страна, органите, на които е поверена закрилата на изключителните права, присъщи на авторското право, трябва да могат да разпознаят ясно и точно закриляния по този начин обект. Същото се отнася за третите лица, на които може да бъде противопоставена търсената от автора на този обект закрила. От друга страна, необходимостта да се отхвърли всеки елемент на субективност, който вреди на правната сигурност в процеса на идентифициране на посочения обект, предполага, че този обект е бил обективно изразен (вж. в този смисъл решение от 12 септември 2019 г., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, т. 32 и 33 и цитираната съдебна практика).

61 В случая запитващата юрисдикция не изключва възможността критическата публикация на Sluşanschi да се приеме за идентична на ръкописа на произведението на Dimitrie Cantemir, доколкото нейната цел е била да се възпроизведе текстът на това вече съществуващо произведение. Тази юрисдикция обаче признава, че авторът на критическа публикация може да направи адаптации или допълнения към дадено произведение, за да възстанови оригиналния смисъл на ръкописа му, така че тази критическа публикация би могла да отговори на втория критерий.

62 В това отношение, както бе припомнено в точка 60 от настоящото решение, понятието „произведение“ по смисъла на Директива 2001/29 задължително предполага то да бъде изразено по начин, който позволява да бъде идентифицирано достатъчно точно и обективно (вж. в този смисъл решение от 13 ноември 2018 г., Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, т. 40) по отношение на частите, съответстващи на оригиналното произведение.

63 Както отбелязва генералният адвокат в точка 70 от заключението си, критическата публикация на оригинално произведение може да представлява като цяло обект, който може да бъде идентифициран достатъчно точно и обективно.

64 Не е необходимо непременно да се прави разграничение между частите, съответстващи на оригиналното произведение, които евентуално са били предмет на текстови промени, и коментарите, критичните бележки или обясненията, които ги придружават, за да се идентифицират при необходимост частите, които подлежат на авторскоправна закрила. Подобен подход би създал опасност от раздробяване на произведение, което има смисъл само в неговата цялост, по-специално когато такива коментари, бележки или обяснения допълват или са свързани с конкретна част от текста на оригиналното произведение, която коментират или възпроизвеждат.

65 Следователно в случая, освен ако запитващата юрисдикция не установи друго при проверките, които следва да извърши, като вземе предвид спецификата на критическата публикация на Sluşanschi, чиято цел е да възстанови частично загубения текст на оригиналното произведение, като го придружи с коментари и необходимия критичен

инструментариум, тази критическа публикация може да се счита за „произведение“ по смисъла на член 2, буква а) от Директива 2001/29, при условие че представлява интелектуално творение, което отразява личността на своя автор, като проява на неговия свободен и творчески избор, и може да бъде идентифицирано достатъчно точно и обективно.

66 Що се отнася, на трето място, до обхвата на закрилата на произведението, следва да се припомни, че когато критическа публикация има характеристиките, припомнени в точка 49 от настоящото решение, и следователно представлява произведение, в това си качество тя трябва да се ползва от авторскоправна закрила в съответствие с Директива 2001/29, като следва да се отбележи, че обхватът на тази закрила не зависи от степента на творческа свобода, с която е разполагал нейният автор, и следователно тази закрила не е по-слаба от закрилата, от която се ползва всяко произведение, за което се прилага тази директива (вж. в този смисъл решение от 12 септември 2019 г., Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, т. 35).

67 Следва да се добави, както отбелязва генералният адвокат в точка 73 от заключението си, че нарушението на авторското право не предполага непременно пълното възпроизвеждане на произведението, а може да се състои в частично възпроизвеждане. Различните части на произведението също се ползват от закрила по член 2, буква а) от Директива 2001/29, при условие че съдържат елементи, които са израз на собственото интелектуално творение на автора на това произведение (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2009 г., Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, т. 39), какъвто би могъл да бъде случаят, когато автор се стреми да възстанови частично загубено литературно произведение във форма, която той счита, че е възможно най-близка до формата, изготвена от автора на оригиналното произведение.

68 Накрая и независимо от изложените по-горе съображения, признаването на авторското право върху критическата публикация на литературно произведение, което е станало обществено достояние, не включва последното в частната сфера и не може да предостави на автора на тази критическа публикация изключително право върху това вече съществуващо произведение.

69 С оглед на всички изложени по-горе съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 2, буква а) от Директива 2001/29 трябва да се тълкува в смисъл, че критическата публикация на произведение, станало обществено достояние, чиято цел е да възпроизведе текста на това произведение, придружен от коментари и необходимия критически инструментариум, може да се счита за защитено от авторското право произведение по смисъла на тази разпоредба, при условие че представлява интелектуално творение, което отразява личността на своя автор, като проява на неговия свободен и творчески избор, и може да бъде идентифицирано достатъчно точно и обективно.

По съдебните разноски

70 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 2, буква а) от Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество

трябва да се тълкува в смисъл, че

критическата публикация на произведение, станало обществено достояние, чиято цел е да възпроизведе текста на това произведение, придружен от коментари и необходимия критически инструментариум, може да се счита за защитено от авторското право произведение по смисъла на тази разпоредба, при условие че представлява интелектуално творение, което отразява личността на своя автор, като проява на неговия свободен и творчески избор, и може да бъде идентифицирано достатъчно точно и обективно.

Подписи